

คู่มือการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

โรคพิษสุนัขบ้าคืออะไร?

โรคพิษสุนัขบ้า หรือ โรคกลัวน้ำ เกิดจากเชื้อไวรัสเรบีส์ เป็นได้
ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด เช่น ชะนี กระรอก กระแต กระต่าย หรือ
แม้กระทั่งสัตว์เศรษฐกิจ เช่น วัว ควาย แพะ เป็นต้น แต่พบมากที่สุดที่
สุนัข มากถึงร้อยละ ๙๕ และรองลงมาคือ แมว

อาการของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์มีอะไรบ้าง

สุนัขและแมวจะแสดงอาการหลังจากถูกสัตว์ที่ป่วยหรือมีเชื้อ
โรคพิษสุนัขบ้ากัดหรือข่วน ประมาณ ๓ - ๘ สัปดาห์ ไม่เกิน ๖ เดือน
และจะตายภายใน ๑๐ วัน หลังจากแสดงอาการ ซึ่งอาการป่วยจะมีทั้ง
แบบดุร้ายและแบบซึม

อาการของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

แบ่งเป็น ๓ ระยะ

ระยะแรก มีอาการประมาณ ๒ - ๓ วัน สุนัข/แมว จะมีอารมณ์และ
นิสัยเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น สุนัขที่ชอบคลุกคลีกับเจ้าของ จะปลีกตัว
ออกไปหลบอยู่เงียบๆ และมีอารมณ์หงุดหงิด เป็นต้น

ระยะที่ ๒ ระยะตื่นเต้น เริ่มมีอาการทางประสาทสุนัข/แมวจะกระวน
กระวายตื่นเต้นหงุดหงิด ไม่อยู่นิ่ง กัดแทะสิ่งของไม่เลือก ม่านตาขยาย
กว้าง ถ้ากักขังหรือล่ามโซ่ไว้จะกัดกรงหรือโซ่จนเลือดกบปาก โดยไม่
เจ็บปวด เสียงเห่าหอนเปลี่ยนไป ตัวแข็ง บางตัวล้มลงชักกระตุก

ระยะที่ ๓ อาการของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ระยะอัมพาต สุนัข/แมว
จะมีอาการค้างห้อยตกลิ้นมีสีแดงคล้ำห้อยออกนอกปาก น้ำลายไหล
ขย้อนอาหารคล้ายมีอะไรอยู่ในลำคอ ขาอ่อนเปลี้ย ทรงตัวไม่ได้ ล้มลง
อัมพาตทั้งตัวอย่างรวดเร็ว และตายในที่สุด

จะรู้ได้อย่างไรว่าสุนัขหรือสัตว์ที่กัด /
ข่วน ไม่ใช่เพียงโรคพิษสุนัขบ้า

ต้องมีปัจจัยสนับสนุนครบทั้ง ๕ ข้อ คือ

๑. สุนัขหรือสัตว์นั้นได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเป็น
ประจำปี เคยฉีดวัคซีนมาแล้วอย่างน้อย ๒ ครั้ง ครั้งสุดท้ายไม่เกิน
๑ ปี

๒. สุนัขหรือสัตว์นั้นได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี อยู่ในบริเวณรั้วรอบ
ขอบชิด มีโอกาสสัมผัสสัตว์อื่นน้อย

๓. สุนัขหรือสัตว์นั้นมีอาการปกติ ยังกินน้ำกินอาหารได้

๔. การถูกสุนัขหรือสัตว์นั้นกัดหรือทำร้ายมีเหตุโน้มนำ เช่น ไปเหยียด
หรือทำให้สุนัขโกรธ ตกใจ หรือสุนัขหรือสัตว์นั้นชอบกัดคนเป็นประจำ

๕. สามารถกักขังสุนัขหรือสัตว์นั้นไว้ดูอาการได้ ถ้าภายใน ๑๐ วัน
สุนัขยังคงมีอาการปกติ ถือว่าสุนัขไม่ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้า

กรณีที่สุนัขหรือสัตว์นั้นกัดหรือข่วนแล้วหนีหายไป ไม่สามารถ
ติดตามดูอาการได้ ไม่ปรากฏเจ้าของ ไม่ทราบประวัติแน่นอน ให้ถือ
เสมือนว่าสุนัขหรือสัตว์นั้นมีเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า

คาถา 5 ย กันสุนัขกัด

ย๑ อย่าเหยียดให้สุนัขโมโห

ย๒ อย่าเหยียบหาง หัว ตัว ขา หรือทำให้สุนัขตกใจ

ย๓ อย่าแยกสุนัขที่กำลังกัดกันด้วยมือเปล่า

ย๔ อย่าหยิบจานข้าวหรือเคลื่อนย้ายอาหาร ขณะสุนัขกำลังกิน

ย๕ อย่ายุ่งหรือเข้าไปใกล้สุนัขที่ไม่รู้จักหรือไม่มีเจ้าของ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. จัดทำโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ประจำปี

๒. สสำรวจข้อมูลจำนวนสัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดซื้อวัคซีนให้เพียงพอ

๓. จัดซื้อวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

๔. จัดกิจกรรมการรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ทั้ง ๑๔ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม โดยดำเนินการดังนี้

๔.๑ จัดทำบันทึกข้อความการจัดกิจกรรมรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

๔.๒ จัดทำแผนกำหนดจุดตั้งในการลงพื้นที่

๔.๓ จัดทำหนังสือภายนอกขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่

๔.๔ จัดทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ถึงกองยุทธศาสตร์และงบประมาณ

๕. จัดทำป้ายการรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

๖. ดำเนินการตามแผนในข้อ ๔.๒

๗. จัดทีมสำหรับการออกหน่วยรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ประกอบด้วย

๗.๑ เจ้าหน้าที่ลงรับทะเบียนสัตว์เลี้ยงที่ประชาชนนำมาบริการ

๗.๒ เจ้าหน้าที่ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

๘. จัดทำบันทึกรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหาร

๙. การลงข้อมูลในระบบต่างๆ ดังนี้

๙.๑ นำข้อมูลในข้อ ๗.๑ มาลงในแฟ้มทะเบียนสัตว์เลี้ยงตามชุมชน

๙.๒ นำข้อมูลในข้อ ๗.๑ มาลงในระบบ Rabies One Data

๙.๓ นำข้อมูลในข้อ ๗.๑ มาปรับฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันในโปรแกรม Microsoft Excel

